

Mensen van ver, kansen dichtbij

Geïntegreerd zijn betekent nog niet dat je overal aan mee kunt doen

In Drenthe kreeg de provinciale vereniging voor dorpsbelangen en dorpshuizen (BOKD) het signaal dat statushouders niet mee konden doen aan het dorpsbelevingsonderzoek. Ze begrepen de vragen niet, kenden het dorp niet, maar het dorp kende hen ook niet. De kloof tussen nieuwkomers en dorpsbewoners is al voelbaar bij iemand 'van buiten', hoe zit dat dan met mensen die uit een andere cultuur komen? De BOKD gaf opdracht aan twee afstudeerstudenten van Hogeschool Van Hall Larenstein Leeuwarden. Zij onderzochten hoe de BOKD haar leden kan ondersteunen bij de komst en integratie van statushouders.

Hoe het systeem in elkaar zit

Iemand die naar Nederland is gevlucht en een verblijfsvergunning krijgt, wordt door het COA gekoppeld aan een gemeente. Iedere gemeente heeft een taakstelling om een x-aantal vluchtelingen te huisvesten en vaak wordt hiervoor in de sociale huursector ruimte gezocht. Na plaatsing is een inburgeringscursus verplicht. Met na drie jaar een diploma op zak, is iemand systematisch ingevoerd. In dit traject zijn voornamelijk Vluchtelingenwerk, de gemeente en de woningcorporatie in beeld. Gaandeweg raakt iemand als het goed is ook sociaal geïntegreerd, hierbij is het van belang dat het dorp met haar organisaties inhaakt op het proces.

Rollenspel

Na een introductie over het inburgeringsproces verzamelen de 11 deelnemers van deze workshop zich om de vergunninghouder uit Somalië heen. Zij vertegenwoordigen de vier rollen van woningcorporatie, gemeente, Vluchtelingenwerk en het dorp en haar organisaties. In het rollenspel wordt besproken welke organisatie iets kan betekenen in de behoeften van de vluchteling en hoe die ondersteuning eruit ziet. De behoeften zijn: zelfredzaam zijn, ontmoeten, financieel gezond zijn, betaald werk, bijdragen aan de samenleving en voor anderen zorgen.

Praat mét en niet óver

Het rollenspel wordt al snel een afspiegeling van de praktijk: organisaties discussiëren over wel of geen mogelijkheden qua ondersteuning. Van de keuzevrijheid voor woonruimte, tot het inschrijven bij een inburgeringscursus, het regelen van vervoer, het organiseren van persoonlijke begeleiding, de aanschaf of inzameling van meubilair en andere zaken. Al snel stond de centrale figuur buiten spel. "Het is precies zoals het 26 jaar geleden ging", vertelde ze, "iedereen praatte over mij en niet met mij." De centrale boodschap van deze workshop werd zo ook al snel helder: Ga op iemand af, praat met de statushouder en wacht niet af of deze rol wel of niet bij jouw organisatie past. Vraag wat ze nodig heeft, denk mee en leer zo ook de weg kennen.

Inzichten

De discussie gaf ons ook enkele inzichten, die vanzelfsprekend zijn als je ze zo ziet staan, maar toch kunnen helpen in het eerste contact met een nieuwkomer in je dorp:

- Hij/zij heeft geen keuze om een huis te weigeren (je krijgt er één toegewezen)
- Hij/zij heeft niet de garantie dat er voorzieningen op loopafstand zijn. Een winkel kan 6km verderop liggen.

- Hij/zij weet letterlijk de weg niet en heeft in het begin ook geen vervoersmiddel. In een dorp zonder bus en zonder te kunnen fietsen zit iemand met een logistiek probleem.
- Er is een maatje nodig om de buurt te verkennen en voor vervoer te zorgen.
- Vluchtelingenwerk kan via de dorpsbelangenorganisatie vrijwilligers werven en vervolgens de persoonlijke ondersteuning coördineren
- Het blijft lastig voor de vergunninghouder om zelf de inburgeringscursus aan te vragen.
- Iedere nieuwkomer heeft een eigen verhaal en andere mogelijkheden (studie, werk, interesses) maar daar wordt bij de regels geen rekening gehouden: voor iedereen geldt dezelfde inburgeringscursus.
- Het is handig om de wederzijdse cultuurverschillen te leren of te benoemen als je merkt dat het in de weg zit: In Nederland zeggen wij bijvoorbeeld “Kijk me aan als ik tegen je praat” tegen kinderen, maar het is niet in alle culturen beleefd om een meerdere aan te kijken. Ook is ons gedrag door netjes in een rij te wachten voor een balie verrassend in de ogen van een Somaliër. Benoem dit soort verschillen om elkaar beter te leren kennen en te begrijpen. Geld sparen zoals Nederlanders doen is ook niet ‘normaal’ in culturen waar men van dag tot dag leeft en gewend is om op elkaar terug te vallen in geval van nood.
- Er zijn misverstanden over het feit dat een statushouder van alles ‘krijgt’: een huis met meubilair, een cursus. Maar dat is een lening moet allemaal terugbetaald worden. ‘Wij’ denken: hij krijgt het allemaal voor niets en gezien het vorige punt weet de statushouder niet wat hem overkomt als hij de rekening krijgt.

Neem voor de onderzoeksresultaten contact op met Luit Hummel van de BOKD: l.hummel@bokd.nl

Verslag: Josien Durieux